

Чорна О.О.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри перекладу,
прикладної та загальної лінгвістики;*

Скрипник В.В.

*студентка факультету іноземних мов,
Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

СПОСОБИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ФАХОВОЇ КІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Фахова кінологічна лексика є частиною загальнонаціональної мови, що об'єднує низку інших спеціальних підмов: мову службової кінології, мову дресирувальників собак, спортивну кінологічну мову, мову експертів на виставках і шоу, мову спеціалістів каністерапії, мову мисливців.

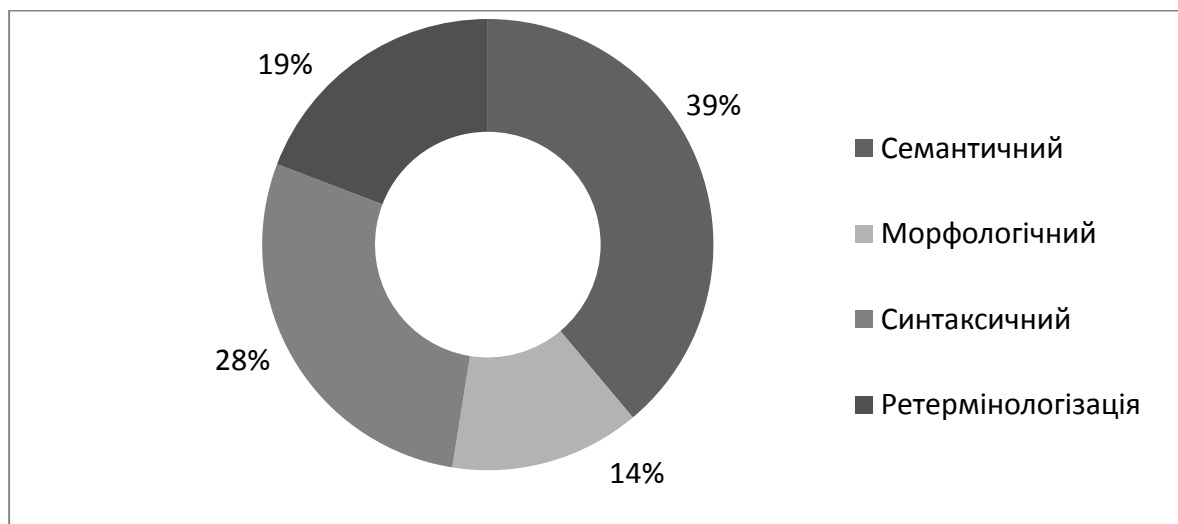
Мета статті – схарактеризувати превалюючі способи термінотворення кінологічної лексики у процесі перекладу фахових англійських текстів. Об'єктом наукової розвідки виступає термінологія кінологічної фахової мови, а предметом – способи творення названої групи лексики. Матеріалом дослідження слугує україномовний переклад фахових текстів «German Shepherd Dog Breed Standard», «Conformation of the Working Dog», «All About Schutzhund», «Elements of Temperament Drives, Thresholds and Nerves», «Movement of the Working Dogs», «Only the NOSE really KNOWS», «Building Drive», «Clicker Training», «Strengths and Weaknesses of the Modern German Shepherd Dog», «Power of Protection» (загальний обсяг – 101362 др.зн.).

Особливостями перекладу кінологічних термінів вважаємо нерозвиненість вітчизняної кінологічної терміносистеми, відсутність фахових двомовних словників, тенденція до використання і калькування російських термінів спеціалістами-кінологами.

Результати проведеного свідчать про те, що найпоширенішим способом перекладу способом термінотворення виступає лексико-семантичний (39% одиниць), а найменш частотним є морфологічний (14% одиниць). Цифрові дані наведено у діаграмі 1.

Діаграма 1

Способи термінотворення фахової кінологічної лексики

Схарактеризуємо лексеми, утворені кожним із зазначених способів.

1) Терміни, утворені лексико-семантичним способом. Семантичний спосіб утворення термінів – результат термінологізації загальноживаних слів, тобто вторинної номінації, адже у словах природної мови розвиваються спеціальні значення. Розрізняють два основних види вторинної номінації – метафору і метонімію. Відомо, що внаслідок термінологізації відомі слова можуть зберегти зв'язок з первісним значенням або цілком втратити його.

1.1. За результатами аналізу термінів кінологічної терміносистеми виокремлюємо такі види **метафоричних уподібнень**:

– метафора за формою: *pad* – *подушечка* (зв'язок зі значенням збережено лише частково, оскільки тут є перенесення лише окремих якостей (м'яка, округлої форми) первісного поняття на частину тіла тварини);

– метафора за функцією: *guide dog* – *собака-поводир* (функція такого собаки – вести людину в необхідне їй місце призначення);

– метафора за виробленою дією: *handler* – 1). *дрес. провідник* (зв'язок зі значенням частково збережено, значення метафоричне: провідник – людина, яка «проводить» собаку в процесі дресирування, навчає його, направляє і керує); 2). *вист. хендлер* (має те ж завдання, що і провідник, тобто направляти собаку на виставці і керувати ним в рингу, проте, оскільки виставки вперше почали проводитися в західних країнах, історично стало прийнятним вживання саме терміну «хендлер» на позначення людини, що демонструє собаку експертові. Варто зазначити, що при цьому в англійській кінологічній терміносистемі не існує розділу на два поняття);

– метафора за подібністю емоційних вражень: *aloof* – *замкнутий* (відлюдний, некомпанійський)

– колірна метафора: *sable* – *соболіний, зонарний* (походить з терміносистеми зоологічної генетики, часто перекладається «соболіний», проте в кінологічній терміносистемі саме в рамках породи німецька вівчарка доцільніше перекладати як «зонарний», оскільки в генетиці породи німецька

вівчарка відсутнє соболине забарвлення (дике руде забарвлення шерсті з чорним кольором на кінчиках шерстинок), а є зонарне забарвлення (кожна шерстина собаки забарвлена зонально – чорним, рудим, білим – зони можуть варіюватися по ширині та довжині);

– метафора, що позначає рух: *lunging* – *кидок* (позначає рух, що виражається дієсловом «кидатися»)

За результатами аналізу виокремлено такі види **метонімічного перенесення назви**:

– з процесу на предмет: *bait* – *принада* (дія зі значенням «принадити» виражається через об'єкт, що призначений для приваблення дичини)

– з процесу на результат: *aggression* – *агресія* (процес «бути агресивним, агресивно поводитись» має результатом агресію – злобу до когось/чогось);

– з процесу на властивість: *fearlessness* – *безстрашність* (процес «бути без страху» виражається у безстрашності – сміливості, не лякливості собаки)

– з властивості на кількісний показник: *working* – *продуктивний* (результативний, приносить бажаний результат)

1.2. Топонімія також володіє означальними компонентами, що відбивають процеси розвитку мови, що служать джерелами для назв порід собак: *rottweiler* – *ротвейлер* (місцем виникнення породи є місто Ротвайль (нім. Rottweil) на заході Німеччини).

1.3. Персоніфіковані терміноніми. Терміноніми мають подвійну вмотивованість, що має відображення в сукупності терміноутворюваних значень: *doberman* – *доберман* (назвали на честь засновника породи Friedrich Louis Dobermann). Відзначимо, що представлений спосіб термінотворення є надзвичайно розповсюдженим в кінологічній терміносистемі.

II) Термінологічні одиниці, утворені способом деривації. Дериваційний спосіб термінотворення, тобто створення терміну з однієї або декількох основ та за допомогою словотворчих афіксів: *throatiness* – *пигруддя* (префіксація), *reinforce* – *підкріплення* (перекладений термін представлений словом, утворений шляхом додавання префіксу *pid-* і суфіксу *-енн*), *almond shaped* – *мигдалеподібний* (основоскладання), *guide dog (GD)* – *собака-поводир* (ПСЛ – *провідник сліпих*).

III) Терміни, утворені синтаксичним способом. Синтаксичний спосіб термінотворення – використання словосполучень для називання наукових понять. Щодо форми, то це здебільшого словосполучення, побудовані за моделями підрядної залежності узгодження і керування та їх поєднання:

– побудовані за моделлю «Прикметник, Н.в. + Іменник, Н.в»: *line breeding* – *лінійне розведення*;

– утворені шляхом порівняння ознак понять у складених термінах, побудованих за моделлю «Іменник, Н.в. + Іменник, Р.в»: *thresholds* – *пори́г збудження*.

Термінами-словосполученнями легше, ніж іншими словотвірними засобами, передавати приналежність до класифікаційного ряду, яка ґрунтується на родо-видовому співвідношенні понять. Тому в кінологічній терміносистемі терміни-словосполучення є доволі поширеними.

IV) Ретермінологізовані лексеми. Ретермінологізація – перехід термінів, взятих з близьких терміносистем, в кінологічну термінологію, оскільки подібні терміносистеми завжди поєднані спільними поняттями: *producer* – *розплідник* (з терміносистеми *біології*), *trotter* – *рисак* (з терміносистеми *гіпнології*), *innate* – *уроджений* (з терміносистеми генетики), *foreface* – *морда* (з терміносистеми *зоології*), *instinct* – *інстинкт* (з терміносистеми *психології*).

Отже, є терміни фахової кінологічної мови утворені п'ятьома основним способами: лексико-семантичним, дериваційним, синтаксичним, морфолого-синтаксичним, ретермінологізацією. Проте, оскільки система кінологічної лексики в українській мові є відносно нерозвиненою, найпоширенішим способом творення виступає лексико-семантичний.

Список використаних джерел:

1. Бутакевич Ю. В. Мисливські собаки / Ю. В. Бутакевич, К. І. Жарич. – К.: Урожай, 1977. – 208 с.
2. Гринев С. В. Введение в терминоведение / Сергей Викторович Гринев – М.: Москов. лицей, 1993. – 309 с.
3. Кияк Т. Р. Лінгвістичні аспекти термінознавства: навч. пос. / Тарас Романович Кияк. – К.: УМК ВО, 1989. – 104 с.
4. Міщенко А. Л. Темінологічні засади технологічно-орієнтовного перекладу (на матеріалі німецької, української і англійської мов): навчально-методичний посібник / А. Л. Міщенко. – Кіровоград: Видавець Лисенко В. Ф., 2014. – 156 с.

Шевченко А.М.

студентка,

Науковий керівник: Чувардинська О.В.

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології,
Київський університет імені Бориса Грінченка*

ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ МОВНОГО ВПЛИВУ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ХІЛАРИ КЛІНТОН (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ ХІЛАРИ КЛІНТОН ЗА 2015 РІК)

Політика як суспільне явище передбачає вплив на масову свідомість. Щоб досягти своєї мети, політики намагаються вербально впливати на аудиторію, незважаючи на те, що кожна людина має право на вибір своєї громадської позиції. Аудиторія мимоволі погоджується або не погоджується з тим, що говорить з трибуни, а значить політичний діалог відбувається незалежно від слухача. Політична мова як прояв політичного дискурсу – це публічний виступ, який є ефективним засобом для отримання визнання і демонстрації лідерства.

Термін «дискурс» використовується дуже широко, але, як зазначає О.С. Кубрякова його широке розповсюдження в сучасній лінгвістиці зовсім не